



๕ ถ้าเขาขุนพนม กับพระเจ้าตากสิน

วรรณดี สรรพจิต

ความเชื่อ

ชาวนครศรีธรรมราชส่วนมากมีความเชื่อว่า พระเจ้าตากสินมาสิ้นพระชนม์ในเพศบรรพชิตที่ถ้าเขาขุนพนม อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งความเชื่อนี้ขัดกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กล่าวไว้ชัดเจนในพงศาวดาร ฉบับพันจันทนุมาศ และฉบับพระราชหัตถเลขา ที่ว่า พระเจ้าตากสินถูกประหารชีวิตโดยถูกตัดศีรษะที่หน้าป้อมวิชัยประสิทธิ์ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๓๒๕ ส่วนพระศพถูกนำไปฝังไว้ที่วัดบางยี่เรือใต้ ปัจจุบันคือวัดอินทาราม ซึ่งต่อมารัชกาลที่ ๑ ทรงโปรดเกล้าให้ขุดหีบพระศพพระเจ้าตาก ขึ้นมาตั้งบำเพ็ญพระราชกุศล โปรดให้มีมหรสพและพระราชทานเพลิงศพ ณ เมรุวัดบางยี่เรือใต้ตนเอง นี่คือการตามหลักฐานในพงศาวดาร

แต่ที่นครศรีธรรมราช ชาวนคร มีความเชื่อต่างไปจากพงศาวดารข้างต้น เนื่องจากจากอิทธิพลของหนังสือหลายเล่มที่เขียนขึ้นภายหลังดังนี้

๑. หนังสือเรื่อง “ใครฆ่าพระเจ้ากรุงธน” ที่เขียนโดยหลวงวิจิตรวาทการ เมื่อประมาณปี ๒๔๘๐ ท่านเขียนเป็นนวนิยายเชิงประวัติศาสตร์ โดยได้แรงบันดาลใจจากสิ่งลึกลับบอกเล่าในคืนที่นอนเฝ้าหอสมุดเอกสารเก่าว่า พระเจ้าตากสินไม่ได้ถูกประหารชีวิตที่ป้อมวิชัยประสิทธิ์ตามที่พงศาวดารกล่าวไว้ แต่ได้ลอบหนีไปประทับที่อื่น โดยให้นายมัน ซึ่งมีรูปพรรณใกล้เคียงกันเป็นผู้ถูกสำเร็จโทษแทน ส่วนพระเจ้าตากได้สิ้นพระชนม์หลังจากนั้น ๓ ปี โดยถูกลอบทำร้าย หนังสือเรื่องนี้ต่อมาสำนักพิมพ์ได้รวมพิมพ์กับนิยายเรื่องสั้นอื่นๆ อีก ๒๐ เรื่อง พิมพ์เผยแพร่หลายครั้ง

๒. อีกเรื่องหนึ่งซึ่งเขียนโดยภิกษุณีวรมัช กบิลสิงห์ ให้ชื่อว่า “ใครฆ่าพระเจ้าตากสิน?” หนังสือเล่มนี้เป็นที่นิยมอ่านกันมาก พิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๑๖ และพิมพ์ซ้ำต่อๆ มาหลายครั้ง แรงบันดาลใจให้ภิกษุณีวรมัชฯ เขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้นเพราะเหตุว่าได้ปฏิบัติทาง “ฌาน” และ “ญาณ” เข้าวิปัสสนาจนตนเองกล่าวว่าสามารถติดต่อพูดจากับพระวิญญูญาณของพระเจ้าตากสินได้ และแล้วเรื่องประตุนวนิยายก็ได้เกิดขึ้น แต่ถึงกระนั้นภิกษุณีวรมัชฯ ก็ยังออกตัวว่า เขียนเรื่องนี้ขึ้นมาเพื่อให้ผู้อ่านพิจารณาดูเท่านั้น

ไม่ได้ขอร้องให้เชื่อ แต่คนก็เชื่อกันมาก เพราะดำเนินเรื่องเล่าให้น่าเชื่อถือตามผลการเข้ามานของภิกษุณีวรมัยฯ และการเข้าทรงพระวิญญาณของพระเจ้าตากสินในร่างสตรีเมียนายพันเอกคนหนึ่ง สรุปได้ดังนี้

“ผู้มาเข้าทรงบอกชื่อ่านายมัน (ชื่อนี้เหมือนกับนิยายที่หลวงวิจิตเขียนตามคำบอกเล่าของสิ่งลึกลับเมื่อปี ๒๔๘๐) เป็นเทพบุตร เล่าว่าในวันที่เขาจะประหารพระเจ้าตากสิน ได้มีการวางแผนให้ใช้ตนเองเป็นตัวแทน เพราะมีรูปร่าง หน้าตาคล้ายพระเจ้าตาก เมื่อสับเปลี่ยนตัวแล้ว เพชฌฆาตได้ประหารชีวิตนายมัน ด้วยแรงกตัญญู วิญญาณนายมันได้ไปเกิดเป็นเทพบุตร ส่วนพระเจ้าตากสินนั้นน้องสาวได้พาหนีพร้อมด้วยมหาดเล็กอีก ๓ คน ลงเรือออกเดินทางในเวลากลางคืน รอนแรมมาหลายวันจนถึงเขตเมืองนครศรีธรรมราช ตกกลางคืนพากันขึ้นบก จนมาถึงเขาขุนพนม ทานสมภารจีนคนหนึ่งก็ได้จัดการบรรพชาอุปสมบทให้พระเจ้าตากสิน และเมื่อเป็นพระแล้วก็ได้เข้าพำนักอยู่เชิงเขาขุนพนม

นายมันในร่างทรงยังเล่าต่อไปว่า มหาดเล็กที่ติดตามไปก็ได้ปรนนิบัติและชักชวนชาวบ้านมาช่วยกันปลูกศาลาอาศรมเล็กๆ หลังหนึ่ง ให้ท่านได้อยู่ชั่วคราว ต่อมาก็ได้ช่วยกันทำบันไดขึ้นเขาไปจนถึงหน้าผา มีเหวลึกลงไปอีก สร้างพระนอนไว้ และมีกำแพงประตูเข้า-ออกเพื่อเข้าไปทำสมาธิ อยู่ที่นี่มาได้ ๒ ปี พระเจ้าตากก็สิ้นพระชนม์ในเพศบรรพชิตที่เขาขุนพนม

เรื่องวิญญาณพระเจ้าตากสินเข้าทรงในผู้หญิงนั้น ก็เคยปรากฏมีเมื่อสมัยที่ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นหัวหน้าคณะนายฝ่ายไทยต่อสู้คดีเขาพระวิหารกับเขมรที่ศาลโลก ร่างทรงบอกว่าคดีนี้ไทยชนะแน่ เพราะพระเจ้าตากสินมาช่วย ตามไปช่วยถึงกรุงเฮกโน่นที่แรก ม.ร.ว.เสนีย์ไม่เชื่อ แต่เห็นถึงแปลกประหลาดหลายประการเกิดขึ้นในขณะที่กำลังว่าความอยู่ จึงปักใจเชื่อว่าพระเจ้าตากสินมาช่วยให้ไทยชนะแน่ ถึงกับได้เขียนจดหมายถึงพระบาทราชภัฏพัฒน์ว่า ถ้าแพ้คดีคราวนี้แล้วตนเองจะไม่เชื่ออะไรอีกนอกจากตายแล้วสูญ ความดีความชั่วไม่มี แต่ในที่สุดไทยแพ้คดีนี้ ความเชื่อของ ม.ร.ว.เสนีย์กลายเป็นมิจฉาติฎฐิตตามคติคำสอนในพุทธศาสนาไปเพราะเหตุดังกล่าว

๓. หนังสือเรื่อง “พระเจ้าตากสินสิ้นพระชนม์ที่เมืองนคร” เรื่องนี้เขียนโดย ทศยศ กระหม่อมแก้ว พิมพ์ครั้งที่ ๓ เมื่อปี ๒๕๕๐ เป็นการรวบรวมเรื่องราวพระเจ้าตากสินกับเขาขุนพนม โดยการไปสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ในเมืองนคร เช่น พระครูปริยัติคุณาลัย เจ้าอาวาสวัดประตู่ คุณลุงกาญจน์ กรดกางกั้น คุณขวลิต อังวิทย์วรร ๒๗ เฉพาะคุณขวลิตนั้นให้สัมภาษณ์โดยใช้คำว่า “น่าจะ” ทั้งสิ้น คำว่า “น่าจะ” เป็นเพียงความเห็นส่วนตัว ไม่ใช่ประวัติศาสตร์

ในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้จดคำสัมภาษณ์คุณชาลิตไว้มาก เช่น

- “ร.๑ น่าจะเป็นคนปล่อยตัวพระเจ้าตาก ตามแผนที่ร่วมกับพระเจ้าตาก เพื่อเบียดเบียนเศรษฐกิจที่เข้มแข็งมาทำสงครามต่อสู้กับพม่า”

- เจ้าพระยาหนครพัฒน์น่าจะไปรับพระเจ้าตากสินด้วยตนเอง น่าจะไปรับที่เพชรบุรีหรือราชบุรี โดยสร้างเรือขนาดใหญ่ไปรับ” คำให้สัมภาษณ์นี้สอดคล้องกับนิยายที่หลวงวิจิตรเขียนไว้ว่าพระเจ้าตากสินหนีมาอยู่เพชรบุรี

- พระเจ้าตากน่าจะหนีราชภัยมาหลบซ่อนอยู่ที่ เขาขุนพนม โดยบวชเป็นภิกษุ

- การสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าตากที่เขากุญพนมน่าจะมาจากบทเพลงร้องเรือของชาวบ้านที่ว่า “อาเออ ตะแบงหนวดยาวถึงคราวสิ้นทุกซ์ เอาใส่โลงตึก ไปค้างไว้ดองดง ลูกเจ้าจอมหม่อมปลัด ถือนัฏถือนอง เอาศพไปค้างไว้ในดองดง ค่อยปลงบนเมรุใหญ่เหอ” เพลงกล่อมเด็กบทนี้ หากพิจารณาเอาสิ่งแวดล้อมมาเทียบเคียงก็เป็นเพลงเพ่งเกิดขึ้น

เขาขุนพนม

โดยสภาพของเขาขุนพนม อำเภอพรหมคีรี ว่าโดยหลักอวงจ้ยของชาวจีนแล้ว ถือว่าเป็นชัยภูมิที่ดีมากในทางยุทธศาสตร์ เพราะมีสภาพเป็นภูเขาสองลูกซ้อนกันอยู่เหมือนน้ำเต้า มีทางขึ้นจากเขาลูกเล็กไปสู่ลูกใหญ่ได้ มีช่องทางน้ำไหลและสามารถเก็บกักได้ตลอดปี ทั้งสามารถเข้า-ออกได้หลายทาง

ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ ตามเชิงเขาโดยรอบเป็นที่อยู่ของมนุษย์ยุคหินใหม่ ซึ่งเป็นสมัยที่มนุษย์รู้จักเอาหินมาโกลนและขัดจนเรียบคล้ายห้วยขวาน ทางปักชำได้เรียก “ขวานฟ้า” ในยุคนี้นมนุษย์เริ่มรู้จักเพาะปลูก และทำเครื่องปั้นดินเผาแล้ว

ต่อมาในยุคประวัติศาสตร์ ก็เกิดชุมชนอยู่อาศัยโดยรอบเขาขุนพนม ระยะถัดจากนั้นก็ได้มีการค้นพบเครื่องถ้วยจีนตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย อยุธยา และต้นรัตนโกสินทร์ แต่หลักฐานที่พบมากที่สุดเป็นเครื่องถ้วยจีนลายครามสมัยอยุธยาและต้นรัตนโกสินทร์ เราจึงเห็นของเหล่านี้ปรากฏบนเขาขุนพนมมากมาย

นอกจากนี้บนเขาขุนพนมมีสิ่งสำคัญ คือรอยพระพุทธรูปที่มีผิวหน้าทำด้วยเงินยวง (เป็นโลหะผสมระหว่างตะกั่วกับดีบุก) สร้างขึ้นตามอิทธิพลช่างศิลปะชาวจีน อายุร้อยกว่าปี ทางวัดเขาขุนพนมได้นำมาเก็บไว้และนำออกแสดงเฉพาะในวันสำคัญๆของพระเจ้าตากสิน เช่น วันราชสมภพ ฯลฯ เป็นต้น

สำหรับวัดเขาขุนพนมที่อยู่เชิงเขานั้น ประวัติว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๓๐ คือหลังจากที่พระเจ้าตากสินถูกประหารชีวิต ๕ ปี ในทางประวัติศาสตร์นั้น พระเจ้าตากได้ยกกองทัพทั้งทางเรือและทางบกมาปราบชุมนุมนครศรีธรรมราช ซึ่งมีเจ้านครหนูเป็นหัวหน้า เมื่อปราบปรามรวมกันนครศรีธรรมราชได้สำเร็จ พระองค์ท่านก็ได้อยู่ที่นั่นหลายเดือนเพื่อจัดการเรื่องต่างๆ ให้เข้ารูปเข้ารอย และเหตุการณ์นี้เองที่เขาขุนพนมได้มาเกี่ยวข้องกับพระเจ้าตากสิน

ประวัติศาสตร์ทุกอย่างบนเขาขุนพนมมีร่องรอยเกี่ยวกับพระเจ้าตากสินทั้งสิ้น และเมื่อมีหนังสือ ๓ เรื่องดังกล่าวข้างต้นพิมพ์ออกเผยแพร่ ตีพิมพ์ซ้ำหลายครั้งหลายคราว จึงทำให้คนทั้งหลายปักใจเชื่อว่าพระเจ้าตากสินมาล้นพระชนม์ที่เขายุนพนม ซึ่งขัดกับประวัติศาสตร์ สำหรับผมได้แต่งเป็นกวีนิพนธ์พรรณนาเขายุนพนมในเรื่อง “สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชคำฉันท์” ในเชิงบอกเล่าตามความเห็นของจริงบนเขายุนพนม โดยสรุปว่าการปักใจเชื่อเรื่องใดควรมียานหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แต่ไม่ควรคัดค้านเรื่องความเชื่อของคน เพราะจะเป็นที่มาแห่งการทะเลาะกัน



อินทวิเชียรฉันท์ ๑๑

๑๑ ขนชาวนครศรี
ต่างเชือกมกลั่น

๑๒ วาองค์พระเจ้าตาก
ทรงหลบเสด็จไป

๑๓ เขายุนพนมถ้ำ
หว่างเวียงชะว้างวน

๑๔ ทรงยึดประพุทธิพรต
สืบสร้างกุศลสาย

๑๕ จอมฉิมมิทังท่าน
ดั่งสองพระพาหา

๑๖ มีเหตุสื่อน่าเชื่อ
ทิ้งรอยประวัติท่าน

กรณีพระทรงธรรม์

บมิแคลงประการใด

ขณะมาก ฌโปยภัย

อุปสัมปทาตน

บริเวณวนาสณฑ์

คิริรอบศิลาทราย

มิละลตมโนหมาย

จิตมั่นพระจรรยา

บริการพระโภชา

อุระช่วยอำนวยการ

ขณะเมื่อนานาน

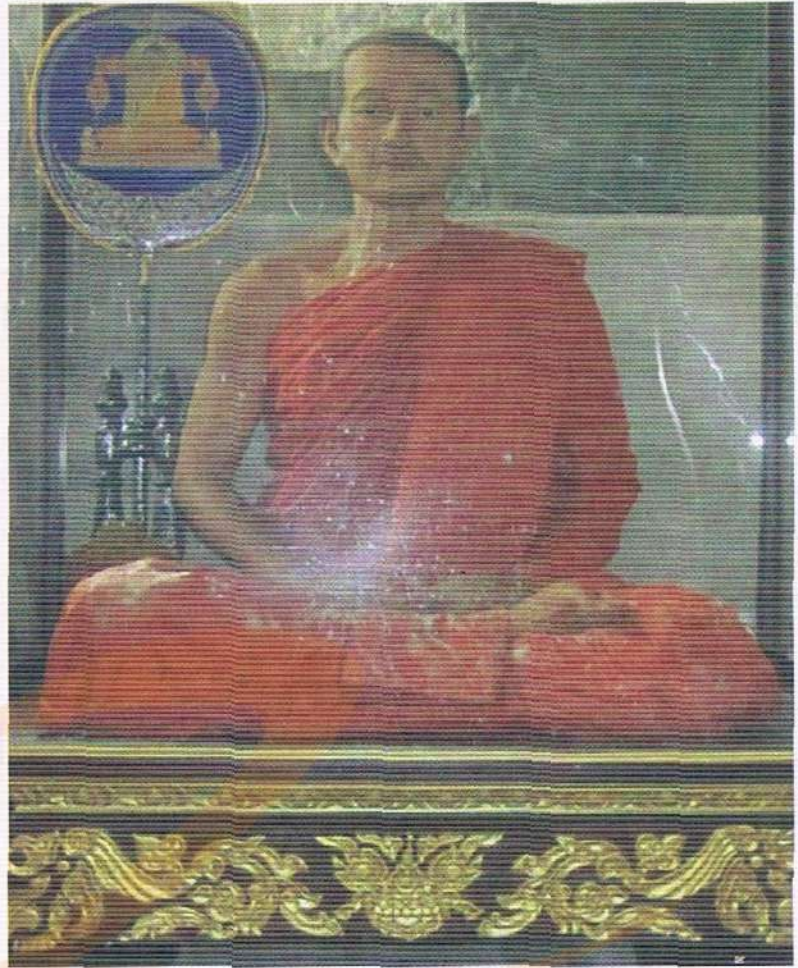
ระบุไว้ประมวลมี



บันไดทางขึ้นถ้ำเขาขุนพนม



พระบรมรูปภายในถ้ำ



เมื่อทรงผนวชอยู่ในถ้ำ

ภูทกประยาศฉันท์ ๑๒

- อนึ่งถ้ำ “พระฤาษี”
กะ “ตากฟ้า” ประดุจสรศักดิ์
- ประกอบถ้ำ “พระนางชี”
ณ ครั้งนั้นก็ตามไท
- อนึ่งวัดสถิตตั้ง
ประชาพรหมคีรีสถาน
- บรมรูปแสดงองค์
รภัยเสี้ยนบเบียนบีฑ์
- พิเคราะห์เหตุและปัจจัย
ณ พงศาวดารจาร
- จะถูกผิดผิดหาค้าน
จะเกิดโทษอนันต์

และ “บุญมี” ก็เรียกกัน
คิริขุนพนมไพร
ประดุจมีพยานใน
กระทำปรนนิบัติบาล
ณ เเชิงเขาก็เนนาน
มนัสสร้างนุสรณ์มี
ขณะทรงผนวชนี-
กระทำทั้งสิ้นพระชนมาน
เปรียบเทียบในปวัตติการ
ก็เพี้ยนพากย์แพกผัน
แสดงการประชดกัน
จะแตกรักสมัคคี

หมายเหตุ จากภาพข้างบนได้เกิดดวงแก้วสอดใส่ระหว่างพระอุระ ทั้ง ๆ ที่ถ่ายในถ้ำ ซึ่งผู้ประพันธ์เรื่องนี้ได้ถ่ายไว้ด้วยตนเองภายในถ้ำเขาขุนพนม
เมื่อ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๒



อินทรวีเชียรฉันท ๑๑

๑ หนึ่งตึกพระเจ้าตาก
ตั้งสร้าง ณ ครั้งนี้-

๑ ในปัจจุบันกาล
รูปองค์พระราชา

๑ ตั้งอยู่ ณ เขิงเขา
บันไดประดิษฐ์เดิม

๑ สอง ถ้าก็ได้นาม
เช่นชื่อ "พระนอน" นี้-

๑ ถ้า "ฟ้าพระบาท" องค์
ซ่อนถ้วยและหม้อไห

๑ ถ้าองค์ "พระเจ้าตาก"
ทรงศีลวรจารย์

พิศชากก็ดูดี

วัดทรงพระชนมา

ฐิตะศาลประดิษฐา

อนุสรณ์สถานเดิม

จิรเนากี่สร้างเสริม

จรรขึ้นสะตวกดี

กรตามพระทรงศรี

รณยันตรายไต่

ระมุกงนิราศภัย

ตะละอย่างบูรณกาล

ประกาศสมาทาน

จิตเพ่งพระพรหมจรรย



ภูษงคประชาตฉันท์ ๑๒

● กัวยอนปราชญ์ปรีชา
 ประมวลเหตุและผลที่
 ● มิเข้าข้าง ณ ทางไหน
 กระจายแก่มหาชน
 ● จะยึดมั่น ณ ทางใน
 ก็ควรมีพยานยิ่ง

จะค้นคว้าก็จงมี
 พยานอ้างและวางตน
 พิสูจน์ได้ประจักษ์ผล
 เฉพาะสัจจประวัติจริง
 นิยายใดจะอ้างอิง
 ผสมเหตุและปัจจัย